

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 10/2016-60

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 22. marca 2017 v senáte zloženom z predsedu Petra Brňáka, zo sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Milana Ľalíka prerokoval prijatú sťažnosť [REDACTED] a [REDACTED], oboch bytom [REDACTED], [REDACTED], Rakúska republika, zastúpených obchodnou spoločnosťou Advokátska kancelária Ivan Syrový, s. r. o., Kadnárova 83, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Ivan Syrový, PhD., vo veci namietaného porušenia ich základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Dunajská Streda v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 150/2003 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] a [REDACTED] na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Dunajská Streda v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 150/2003 p o r u š e n é b o l i .

2. [REDACTED] [REDACTED] a [REDACTED] priznáva finančné zadost'učinenie každému v sume po 1 000 € (slovom tisíc eur), ktoré je Okresný súd Dunajská Streda povinný zaplatiť im do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Okresný súd Dunajská Streda je povinný uhradiť [REDACTED] [REDACTED] a [REDACTED] trovy právneho zastúpenia v sume 553,74 € (slovom päťstopäťdesiattri eur a sedemdesiatštyri centov) na účet obchodnej spoločnosti Advokátska kancelária Ivan Syrový, s. r. o., Kadnárova 83, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Sťažnosti vo zvyšnej časti nevyhovujú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 10/2016-17 z 12. januára 2016 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť [REDACTED] [REDACTED] a [REDACTED] (ďalej len „sťažovatelia“) vo veci namietaného porušenia ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Dunajská Streda (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 150/2003 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Schválením dodatku č. 1 k rozvrhu práce ústavného súdu na obdobie 1. marca 2016 až 28. februára 2017 došlo k prerozdeleniu nevybavených vecí pridelených sudcovi Ľubomírovi Dobříkovi a náhodným výberom bola vec pridelená 14. septembra 2016

sudcovi Petrovi Brňákovi, ktorý je členom I. senátu ústavného súdu. Z uvedeného dôvodu vo veci samej rozhodol I. senát ústavného súdu v zložení, ktoré je uvedené v záhlaví tohto nálezu.

2. Porušenie základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru sťažovatelia videli v postupe okresného súdu, ktorý v priebehu viac ako trinástich rokov svojou neúčelnosťou, neefektívnosťou a nečinnosťou spôsobil neúnosný a priet'ahový postup okresného súdu v posudzovanom konaní, čo u sťažovateľov vyvolávalo pocit právnej neistoty, pretože sa nevedeli domôcť takého postupu okresného súdu, ktorého výsledkom by bolo právoplatné meritórne rozhodnutie.

3. Vo svojej sťažnosti sťažovatelia dôvodili, že po skutkovej, ako ani právnej stránke predmetom rozhodovania okresného súdu nebola vec mimoriadne zložitá a trvanie konania po dobu viac ako 12 rokov (ku dňu podania ústavnej sťažnosti zo strany sťažovateľov; pozn.) nebolo odôvodnené ani správaním samotných účastníkov konania. Okrem skutočnosti, že označené konanie „*ako celok trvá neúnosne dlhý čas*“, sťažovatelia poukázali na najzávažnejšie obdobia nečinnosti okresného súdu, ktorými mali byť obdobia od 31. decembra 2004 do 6. októbra 2005, od 12. júna 2007 do 5. februára 2008, od 13. júla 2009 do 5. októbra 2009, od 25. marca 2010 do 26. novembra 2010, od 13. apríla 2012 do 20. septembra 2012, od 20. septembra 2012 do 16. januára 2014 a od 16. januára 2014 do dňa podania sťažnosti.

Sťažovatelia sa v priebehu konania obrátili sťažnosťou na priet'ahy v konaní i na vedenie okresného súdu, pričom predsedníčka okresného súdu Mgr. Anna Moroszová im listom sp. zn. 1SprV 6/09 z 15. mája 2009 oznámila neopodstatnenosť nimi podanej sťažnosti a prisľúbila sledovanie ďalšieho priebehu súdneho konania.

4. S poukazom na rozhodovaciu prax ústavného súdu v otázke posudzovania priet'ahov v konaní sťažovatelia žiadali, aby ústavný súd nálezom vyslovil porušenie ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 7 C 150/2003, okresnému súdu prikázal

vo veci konať bez zbytočných prietáhov a priznal im primerané finančné zadost'učinenie (vo výške 7 000 € pre [REDACTED] a 6 000 € pre [REDACTED]; pozn.), ako aj úhradu trov konania.

5. Na základe výzvy ústavného súdu sa predsedníčka okresného súdu JUDr. Salayová vyjadrila k priebehu napadnutého konania podaním sp. zn. Spr. 866/2015 z 1. marca 2016, v rámci ktorého okrem oznámenia súhlasu s upustením od ústneho pojednávania vo veci a doručenia chronológie procesných úkonov okresného súdu v napadnutom konaní zaujala k podanej ústavnej sťažnosti nasledujúce stanovisko:

„Nie je možné v plnej miere stotožniť sa s tvrdením sťažovateľov, že nejde o právne ani skutkovo zložitú vec. Vo všeobecnosti konania o ochranu osobnosti sú svojou povahou veci právne i skutkovo zložitú. V konaní bolo potrebné vypočutie viacerých svedkov.

V konaní neboli a netrvali prekážky postupu súdu v konaní v zmysle § 107 O.s.p.

Zo strany sťažovateľov boli spôsobené prietahy, keď vzniesli námietku zaujatosti sudcov tunajšieho súdu, ktorá bola krajským súdom posúdená ako nedôvodné.

Zo strany súdu možno považovať za prietahy iba obdobie v roku 2005, ale z dôvodov nie subjektívnych. Ide o obdobie prípravy zákonnej sudkyne na výberové konanie a jej následná práceneschopnosť. Nejde však o obdobie, na základe ktorého by bolo možné posúdiť sťažnosť ako dôvodnú.

Rôzne procesné návrhy účastníkov, najmä zo strany navrhovateľov mali v nemalej miere tiež svoj dopad na dĺžku konania. Ide o opakovane podané návrhy na zmenu návrhu, opakovane podané návrhy na zmenu účastníkov, či vstup ďalšieho účastníka, čiastočné späťvzatie návrhu a podobne. O každom z týchto bolo potrebné rozhodnúť. O niektorých aj v rámci odvolacieho konania, keďže boli podané odvolania. Ide o právo účastníka takéto návrhy podávať, ale zákonite nutnosť rozhodovať o nich si vyžaduje plynutie času...

Tieto úkony účastníkov nemožno definovať ako prietahy, ktoré spôsobili, lebo realizovali svoje procesné práva, ale mali dopad na dĺžku konania. Tieto je možné charakterizovať ako iné okolnosti, ktoré mali vplyv na dĺžku konania.

Na základe uvedeného preto sťažnosť sťažovateľov nemožno považovať za dôvodnú. Z toho istého dôvodu nemožno považovať za dôvodnú ani časť sťažnosti týkajúcu sa priznania nemajetkovej ujmy sťažovateľom.

Ak by prípadne právo sťažovateľov na nemajetkovú ujmu bolo v konaní posúdené ako dôvodné, navrhujem s poukazom na rozhodnutie IV. ÚS 471/2012 prihliadnuť na niekoľkoročnú nadmernú zaťaženosť tunajšieho súdu. Tunajší súd opakovane už viac rokov patrí medzi súdy najviac zaťažené, medzi súdy s najvyšším nápadom na jedného sudcu, navrhujem na uvedené prihliadnuť ako na okolnosť hodnú osobitného zreteľa pri rozhodovaní o priznaní primeraného finančného zadošťačenia.“

6. Dňa 20. júna 2016 bol zo strany okresného súdu na základe žiadosti ústavného súdu predložený na nahliadnutie súdny spis okresného súdu sp. zn. 7 C 150/2003.

Po vykonaní kontroly okresným súdom zaslanej chronológie procesných úkonov v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 150/2003 ústavný súd poznamenáva, že procesné úkony okresného súdu uvedené v jeho vyjadrení sp. zn. Spr 866/2015 z 1. marca 2016 považoval za preukázané, pretože sa v plnom rozsahu zhodovali so zisteniami ústavného súdu vyplývajúcimi zo súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 7 C 150/2003, ktorý bol predložený na nahliadnutie.

7. Lustráciou vykonanou 3. februára 2017 bolo následne zo strany ústavného súdu zistené, že v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 7 C 150/2003 došlo na pojednávaní 20. septembra 2016 k späťvzatiu žaloby zo strany žalobcov (sťažovateľov; pozn.), v dôsledku čoho bolo ústavnou sťažnosťou napadnuté konanie zo strany okresného súdu uznesením č. k. 7 C 150/2003-615 z 20. septembra 2016 (právoplatným 14. októbra 2016; pozn.) v spojení s opravným uznesením č. k. 7 C 150/2003-618 z 31. októbra 2016 (právoplatným 24. novembra 2016; pozn.) zastavené. Napadnuté konanie okresného súdu bolo vzhľadom na uvedené právoplatne skončené.

8. Sťažovatelia v stanovisku z 20. februára 2017, ktorým reagovali na vyjadrenie predsedníčky okresného súdu (bod 5), v podstatnom zotrvali na svojej sťažnostnej tak vecnej, ako aj právnej argumentácii a súhlasili s upustením od ústneho pojednávania vo veci. Ako ďalej vo vzťahu k vyjadreniu predsedníčky okresného súdu dodali, «... *nejde len o to posúdiť prieťahy OS DS z toho hľadiska, či tento súd úkony priebežne vykonával, ale je potrebné skúmať bližšie aj efektívnosť a správnosť najmä jeho rozhodovania.*

... v dôsledku minimálne troch rozhodnutí súdu, ktoré boli neskôr odvolacím súdom zrušené a vrátené späť na ďalšie konanie, došlo k predlžovaniu konania o čas, počas ktorého musel odvolací súd rozhodovať o napadnutých rozhodnutiach OS DS.

Spomenuté zrušené rozhodnutia OS DS pri dôslednej rozhodovacej činnosti a správnom procesnom postupe súdu nemuseli byť preskúmané odvolacím súdom a nemuselo dôjsť k naťahovaniu konania v dôsledku ich preskúmania...

... je zrejmé, že aj keď OS DS priebežne vykonával úkony v konaní, nezbavuje ho to zodpovednosti za prieťahy, ktoré spôsobil svojim zlým rozhodovaním a to nie len raz, ale opakovane niekoľko krát. Máme za to, že pokiaľ sa OS DS dopúšťal takých zásadných pochybení, z ktorých mnohé pri väčšej opatrnosti OS DS nemuseli nastať, nie je možné zbaviť sa zodpovednosti za vznik zbytočných prieťahov zo strany OS DS.

... napĺňaniu práva na prerokovanie veci bez prieťahov nestačí súdu len vykazovať činnosť v podobe procesných úkonov, súd má pri tom dbať, aby jeho činnosť po každej stránke smerovala k zachovaniu uvedeného práva.

Súd podľa názoru sťažovateľov ani nesledoval účel v tom čase platného ust. § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá...

Dĺžka konania v tomto prípade bola značne ovplyvnená dobou, počas ktorej musel odvolací súd rozhodovať o opravných prostriedkoch sťažovateľov, ktoré ako sa ukázalo v predmetných prípadoch, boli opodstatnené...

Poukazujeme aj na skutočnosť, že sťažovatelia upozorňovali na prieťahy nielen sťažnosťou k rukám predsedníčky OS DS, ale stav sa nezlepšil ani po podaní prvej sťažnosti na Ústavný súd SR, ktorej vyhovené nebolo. Sťažovatelia by očakávali, že už po takejto „výstrahe“ bude OS DS postupovať obozretnejšie a bude sa snažiť vec skončiť. Opak je však pravdou a od podania prvej sťažnosti na Ústavný súd SR sa OS DS v podstate zaoberal len procesnými úkonmi ohľadom zmien na pozíciách účastníkov a zmenou petitu. Posun v prejednaní v merite veci bohužiaľ nenastal...

Dovoľujeme si upozorniť súd, že 14.10.2016 nadobudlo právoplatnosť uznesenie o zastavení konania sp. zn. 7C/150/2003 prebiehajúcim na OS DS, a to v dôsledku späťvzatia návrhu zo strany sťažovateľov. Je otázne, dokedy by uvedené konanie

pokračovalo, ak by takto po takmer 13 rokoch sťažovatelia ako navrhovatelia nevzali žalobu späť.».

Sťažovatelia si zároveň uplatnili náhradu trov konania vo výške 553,74 €.

9. Ústavný súd následne so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde vo veci sťažnosti sťažovateľov upustil od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. Z uvedeného dôvodu senát predmetnú sťažnosť prerokoval na svojom zasadnutí bez prítomnosti účastníkov, ich zástupcov a verejnosti len na základe podanej ústavnej sťažnosti, písomne podaných stanovísk tak okresného súdu, ako aj sťažovateľov, chronológie procesných úkonov okresného súdu a na základe predloženého súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 7 C 150/2003.

II.

10. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

11. Sťažovatelia sa svojou sťažnosťou domáhali vyslovenia porušenia ich základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 150/2003.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

12. Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 20/02).

13. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov (i práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 220/04, IV. ÚS 365/04).

14. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

15. Keďže konanie začalo za účinnosti zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“), táto povinnosť súdu a sudcu vychádzala z dikcie ustanovenia § 6 OSP, ktorý súdom prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná. Od 1. júla 2016 nadobudol účinnosť zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj „CSP“), ktorý nahradil OSP a ktorý vo svojich ustanoveniach upravuje zásadu hospodárnosti a rýchlosti konania v čl. 17. Podľa § 157 ods. 1 CSP súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania (obdobne § 100 ods.1 OSP).

16. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02,

III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04, I. ÚS 398/2016) ústavný súd zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľov.

17.1 Pokiaľ ide o kritérium právnej a faktickej zložitosti veci, predmetom napadnutého konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 7 C 150/2003 bolo konanie vo veci ochrany osobnosti. Po skutkovej a právnej stránke išlo o štandardný predmet rozhodovania na okresnom súde a z obsahu súdneho spisu okresného súdu ústavnému súdu vyplynulo, že vec nebola mimoriadne právne zložitá i napriek tomu, že si vyžadovala vypočúť viac svedkov. Ústavný súd rovnako nezistil žiaden „významný“ dôvod pre viac ako trinásťročné trvanie napadnutého konania bez právoplatného meritórneho rozhodnutia veci.

S ohľadom na uvedené ústavný súd zastáva názor, že v okolnostiach posudzovanej veci pri sústredenejšom a najmä efektívnejšom postupe okresného súdu bolo možné postupovať tak, aby bol čo najskôr odstránený stav právnej neistoty sťažovateľov.

17.2 Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania účastníkov súdneho konania, ústavný súd pri preskúmaní spisu nezistil žiadnu okolnosť, ktorou by samotní sťažovatelia akýmkoľvek významným spôsobom prispeli k zbytočným priet'ahom v konaní.

Hoci je pravdou, že sťažovatelia boli v konaní aktívni a v plnom rozsahu využívali všetky svoje procesné oprávnenia, podávali námietky zaujatosti voči sudcom okresného súdu (5. februára 2008 a 4. apríla 2009; pozn.), niekoľkokrát dopĺňali, respektíve rozširovali svoj žalobný návrh (napr. 20. októbra 2005, 27. júla 2006, 8. marca 2007 či 30. januára 2009; pozn.) a podávali opravné prostriedky proti okresným súdom v konaní vydaným rozhodnutiam, tento ich postup však žiadnym spôsobom nemal vplyv na efektívnosť a správnosť postupu okresného súdu v napadnutom konaní.

Sťažovatelia taktiež v predmetnom konaní žiadali, aby okresný súd vo veci konal, a podali sťažnosť na priet'ahy v konaní.

17.3 Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu označených práv sťažovateľov, bol postup samotného okresného súdu. Pri skúmaní skutočnosti, či v dôsledku jeho postupu došlo k porušeniu uvedeného základného práva, ústavný súd zistil, že tomu tak je, a to napriek tomu, že plynulému a právne správne postupu nebránila žiadna zákonná prekážka v konaní (II. ÚS 3/00, III. ÚS 46/04).

Vychádzajúc z predloženej sťažnosti a z pripojených dokumentov, ako aj zo stanovísk účastníkov konania a na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd konštatuje predovšetkým neefektívne správanie okresného súdu, ktoré v spojitosti s celkovou dĺžkou súdneho konania malo za následok zistenie zbytočných prietahov, pretože okresný súd nevykonával úkony smerujúce k rýchlemu odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovatelia nachádzali. Ústavný súd sa preto priklonil k názoru sťažovateľov, že k zbytočným prietahom v konaní došlo, aj keď v predmetnej veci okresný súd v zásade priebežne konal. Postup okresného súdu však vzhľadom na trinásťročnú dĺžku konania a samotný predmet konania nebolo možné považovať za sústredený a efektívny.

Hoci je tvrdenie okresného súdu o opakovaných zmenách žalobného návrhu sťažovateľov pravdivé, sťažostnej argumentácii sťažovateľov nemožno odoprieť, že ich správanie podstatnejším spôsobom neprispelo k predĺženiu súdneho konania.

18. Podľa názoru ústavného súdu konanie, ktoré trvá dlhšie obdobie, už aj s prihliadnutím na predmet konania a počet účastníkov konania, ako to bolo v danej veci, možno už len na základe jeho posúdenia ako celku považovať za nezlučiteľné s imperatívom ustanoveným v čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru (obdobne napríklad II. ÚS 3/09, III. ÚS 170/2010, III. ÚS 21/2014).

18.1 Ústavný súd v kontexte tohto posudzovania prietahov v konaní konštatuje, že postup okresného súdu sa v napadnutom konaní skutočne vyznačoval obdobiami nečinnosti, a to:

- od vrátenia veci okresnému súdu zo strany Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) 4. februára 2005 do vydania pokynu na nariadenie pojednávania zo strany okresného súdu 9. septembra 2005, t. j. v trvaní 7 mesiacov, a

- od 12. júna 2007 do 5. februára 2008, čo predstavuje časový odstup medzi dvoma pojednávania v trvaní 8 mesiacov, v rámci ktorých okresný súd nevykonal (okrem vydania pokynu na nariadenie pojednávania z 2. novembra 2007; pozn.) žiaden relevantný úkon vo veci.

18.2 Aj napriek tomu, že okresný súd s výnimkou „občasných“ období svojej nečinnosti v napadnutom konaní priebežne konal, ústavný súd za nosný sťažnostný argument sťažovateľov, ktorý nemožno spochybnit' a nevziať naň zreteľ, považuje neefektívnu činnosť okresného súdu, ktorý okrem iného i niekoľkokrát procesne pochybil pri predkladaní súdneho spisu odvolaciemu súdu, v dôsledku čoho bola vec okresnému súdu vrátená, respektíve opätovne vrátená ako predčasne predložená, a ktorý v dôsledku svojej „nepozornosti“ musel vo viacerých prípadoch vydávať opravné uznesenia.

Za zmienku stojí i samotná skutočnosť, že okresný súd vo veci dvakrát meritórne rozhodol, a to 13. mája 2004 a 30. novembra 2009, pričom obe rozhodnutia, ktorými okresný súd žalobu sťažovateľov zamietol, boli zo strany odvolacieho súdu zrušené a vrátené okresnému súdu na ďalšie konanie. V prípade rozsudku č. k. 7 C 150/2003-43 z 13. mája 2004 to bolo uznesením krajského súdu č. k. 11 Co 242/2004-58 z 31. decembra 2004 a v prípade rozsudku okresného súdu č. k. 7 C 150/2003-363 z 30. novembra 2009 v spojení s opravným uznesením č. k. 7 C 150/2003-401 z 3. februára 2010 to bolo uznesením krajského súdu č. k. 10 Co 377/2010-425 z 29. februára 2012.

Odvolaciemu prieskumu sa rovnako nevyhli ani mnohé procesné rozhodnutia okresného súdu, z ktorých niektoré boli zo strany krajského súdu zrušené; napríklad uznesenie okresného súdu o vyrubení súdneho poplatku č. k. 7 C 150/2003-269 z 26. februára 2009 v spojení s opravným uznesením č. k. 7 C 150/2003-317 z 29. apríla 2009 (zrušené bolo uznesením krajského súdu č. k. 23 Co 229/2009-314 z 29. júna 2009; pozn.) či uznesenie okresného súdu o uložení poriadkovej pokuty č. k. 7 C 150/2003-439 z 20. septembra 2012 (zrušené bolo uznesením krajského súdu č. k. 10 Co 32/2013-480 z 21. novembra 2013; pozn.).

19. Lustráciou ústavného súdu bolo zistené, že v prejednávanej veci bolo od podania žaloby okresnému súdu, t. j. od 28. augusta 2003, do vydania uznesenia o zastavení konania v dôsledku späťvzatia žaloby zo strany sťažovateľov, t. j. do 20. septembra 2016, uskutočnených spolu 20 pojednávaní (28. októbra 2003, 13. mája 2004, 6. októbra 2005, 21. marca 2006, 9. mája 2006, 15. júna 2006, 22. februára 2007, 12. júna 2007, 5. februára 2008, 12. júna 2008, 11. septembra 2008, 6. novembra 2008, 4. decembra 2008, 19. januára 2009, 5. februára 2009, 2. marca 2009, 30. marca 2009, 30. novembra 2009, 20. septembra 2012 a 20. septembra 2016). Medzi jednotlivými pojednávaniami boli zo strany okresného súdu v zásade priebežne vykonávané procesné úkony súvisiace s procesnou aktivitou účastníkov konania, ktorí podávali námietky zaujatosti, doplňali či rozširovali svoje návrhy, respektíve využívali svoje procesné oprávnenia a podávali opravné prostriedky proti jednotlivým – v napadnutom súdnom konaní vydaným – rozhodnutiam či už procesného alebo meritórneho charakteru.

20. Podľa doterajšej judikatúry ústavného súdu k zbytočným prieťahom v súdnom konaní nemusí dochádzať len nekonaním príslušného súdu, ale aj takou jeho činnosťou, ktorá nesmeruje k odstráneniu právnej neistoty účastníkov súdneho konania. Aj neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (napr. IV. ÚS 164/03, IV. ÚS 121/04, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 380/08, I. ÚS 158/2010).

21. Okresný súd si teda nezvolil taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý by čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa sťažovatelia obrátili na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

V konečnom dôsledku samotné ústavnou sťažnosťou napadnuté konanie sa právoplatne skončilo po viac ako trinástich rokoch nie „pričinením“ meritórnej rozhodovacej činnosti okresného súdu, ale v dôsledku späťvzatia žalobného návrhu sťažovateľmi.

22. Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 150/2003 došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva s'ťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

23. V kontexte obrany okresného súdu spočívajúcej v personálnych problémoch okresného súdu ako objektívnej príčiny spôsobujúcej priet'ahy v konaní ústavný súd zdôrazňuje, že nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné priet'ahy v súdnom konaní (napr. II. ÚS 48/96, II. ÚS 52/99, III. ÚS 17/02).

24. S ohľadom na právoplatnosť uznesenia okresného súdu č. k. 7 C 215/2003-615 z 20. septembra 2016 (právoplatné 14. októbra 2016; pozn.) v spojení s opravným uznesením č. k. 7 C 150/2003-618 z 31. októbra 2016 (právoplatné 24. novembra 2016; pozn.), ktorými došlo k právoplatnému zastaveniu napadnutého konania, ústavný súd o príkaze konať zo strany okresného súdu nerozhodoval.

III.

25. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie s'ťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

26. Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa s'ťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho

domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

27. Keďže ústavný súd rozhodol, že bolo porušené základné právo sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, zaoberal sa aj ich žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia. Sťažovatelia v sťažnosti žiadali priznať im primerané finančné zadosťučinenie, a to konkrétne vo výške 7 000 € pre [REDACTED] a 6 000 € pre [REDACTED] (bod 4), poukazujúc najmä na dlhotrvajúcu právnu neistotu.

28. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovrieť ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

29. Vzhľadom na neprimeranú dĺžku konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 7 C 150/2003 a zohľadniac nielen priebeh a postup okresného súdu v napadnutom konaní, procesné správanie sťažovateľov (bod 17.2), ale i samotný – podľa názoru ústavného súdu – „špekulatívny charakter“ sťažovateľmi podanej ústavnej sťažnosti [ktorí späťvzatím žalobného návrhu po prijatí ich ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie (bod 1) na pojednávaní okresného súdu 20. septembra 2016 potvrdili ich nezáujem o meritórne rozhodnutie veci a u ústavného súdu vzbudili pochybnosť o ich skutočnom záujme na konaní ako takom; pozn.] ústavný súd považoval priznanie sumy 1 000 € každému zo sťažovateľov za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde (bod 2 výroku tohto nálezu).

30. Ústavný súd preto nevyhovel v súlade s čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde tej časti sťažnosti, v ktorej sťažovatelia žiadali priznať finančné zadosťučinenie nad ústavným súdom priznanú sumu (bod 29). Z uvedeného dôvodu ústavný súd v tejto časti rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto rozhodnutia.

31. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

32. Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľov, ktoré im vznikli v dôsledku právneho zastúpenia v konaní a ktoré si uplatnili v celkovej výške 553,74 € vrátane dane z pridanej hodnoty za tri úkony právnej pomoci, a to prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie sťažnosti a písomné stanovisko k vyjadreniu okresného súdu (bod 8).

33. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľov ústavný súd vychádzal z príslušných ustanovení vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2015 predstavuje 139,83 € a hodnota režijného paušálu je 8,39 €. V roku 2017 predstavuje základná sadzba odmeny za úkon právnej služby sumu 147,33 € a hodnota režijného paušálu je 8,84 €. V zmysle § 13 ods. 2 vyhlášky sa základná sadzba tarifnej odmeny zníži o 50 % vzhľadom na zastupovanie dvoch sťažovateľov advokátom.

Hoci sťažovatelia by mali nárok na úhradu trov konania za štyri úkony právnej služby vykonané advokátom v roku 2015 (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie sťažnosti; pozn.) a dva úkony právnej služby vykonané advokátom v roku 2017 (písomné podanie z 20. februára 2017; pozn.) vo výške 573,91 € vrátane dane z pridanej hodnoty, ústavný súd im priznal len nimi uplatnenú sumu 553,74 € vrátane dane z pridanej hodnoty (bod 3 výroku tohto nálezu).

34. Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov – obchodnej spoločnosti Advokátska kancelária Ivan Syrový, s. r. o., Kadnárova 83, Bratislava (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP), v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (§ 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde).

35. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

Poučenie: Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok; to neplatí, ak rozhodnutím orgánu medzinárodnej organizácie zriadeného na uplatňovanie medzinárodnej zmluvy, ktorou je Slovenská republika viazaná, vznikne Slovenskej republike povinnosť v konaní pred ústavným súdom znovu preskúmať už prijaté rozhodnutie ústavného súdu (čl. 133 ústavy).

V Košiciach 22. marca 2017